

Keuzestress

De mensheid lijdt onder al de keuzes die gemaakt moeten maken. De wereld wordt steeds complexer en wie denkt dat dat bij de stadsnatuur wel een stuk minder is, komt bedrogen uit. Een toenemend aantal planten kiest voor het stadsleven en allerlei vertrouwde planten krijgen er een nieuw familielid bij. Houd dat allemaal maar eens uit elkaar.

Heb je als plantenliefhebber de laatste flora van Heukels gekocht, dan merk je dat er, vergeleken met de vorige druk, een paar honderd planten extra in staan. Iets meer dan de helft daarvan zijn allemaal soorten die juist in onze steden en dorpen leven. Sommige zijn ontsnapt uit tuinen en veroveren de stad, maar er zijn er ook nogal wat die door het verder opwarmen van het stedelijk gebied het hier heerlijk naar hun zin hebben. Tot zo'n 20 jaar geleden was het eenvoudig kiezen tussen de Kleine en Zachte ooievaarsbek, want iets anders groeide er niet in Tilburg. Nu moet je rekening houden met de Glanzige ooievaarsbek, die hier ook al op veel plaatsen groeit. Het Grasklokje kreeg naast zich o.a. het Kruipklokje. Het is dus uitkijken geblazen. En nu verwelkomde de Bijvoet ook een nauwverwant familielid: de Herfstalsem. In 2004 is die voor het eerst met zekerheid in Nederland gevonden in Rotterdam. Oorspronkelijk komt hij uit China en breidt zich snel uit over ons land.

Veld Herfstalsem in Tilburg (foto R. Vereijken)

Op braakliggende terreinen en in ruige bermen groeit de inheemse Bijvoet. Deze zeer algemene composiet is overblijvend: in het najaar sterft hij bovengronds helemaal af en in het voorjaar komen uit de ondergrondse delen weer diverse stengels bij elkaar omhoog. Op goede voedselrijke grond kan hij wel 1,5 tot 2 meter hoog worden. Later in het seizoen worden de vertakte stengels houtiger en verkleuren ze vaak naar donker roodbruin. De talrijke bloemhoofdjes van maar een paar millimeter lengte verspreiden enorme hoeveelheden stuifmeel. Heb je last van hooikoorts, dan kun je beter niet door zo'n bijvoetruigte struinen, want Bijvoet is een van de grootste pollenverspreiders vanaf de zomer.

De bladeren van Bijvoet zijn groen van boven en grijsviltig van onderen. Ze zijn veerdelig en als je ze kneust, dan ruik je een vreemd luchtje. De bladeren van de Herfstalsem lijken daarop, alleen geuren ze wat sterker en sommigen menen een extra citroenluchtje op te snuiven. In vergelijking met de Bijvoet vind ik het blad van de Herfstalsem mooi symmetrisch. Aan de groeiwijze herken je de Herfstalsem meteen: de stengels komen juist naast elkaar uit de grond. Op grote groeiplaatsen ontstaat er daardoor een heel veld van allemaal opgerichte groene stengels. Hij bloeit pas vanaf oktober. De plant maakt overigens nooit rijpe zaden. Geen probleem, want met die wortelstokken verspreid hij zich zeer gemakkelijk en de mens helpt hem daarbij. Daar waar je hem in Tilburg tegenkomt, is hij waarschijnlijk door een tuinaanlegbedrijf meegebracht. Een klein stukje wortelstok is voldoende om binnen een paar jaar een zee van Herfstalsem te krijgen. Een van de grootste groeiplaatsen op dit moment is rondom en vooral midden op de rotonde ten noorden van de Albert Heijn XL. En de komende jaren duikt hij vast nog op in heel wat plantsoenen.

Iedere keer moet je dus weer nieuwe keuzes maken om vast te stellen om welke plantensoort het gaat. Dat blijft zeker in de toekomst nog doorgaan. Op 22 november mogen de Nederlanders ook weer hun keuze gaan bepalen. Jarenlang is verteld dat als je Bijvoet in je schoenen doet, dat je onderweg naar bijvoorbeeld het stembureau geen moeie voeten krijgt. Het is maar de vraag of dit historische verhaal klopt. Maar verkiezingspraatjes blijken achteraf ook niet altijd waar te zijn. Kom je daar na de verkiezingen achter en houd je daar kiespijn aan over, dan helpen enkele wortels van de Bijvoet onder je kussen. Bijvoet helpt en daar kan die Herfstalsem alleen maar van dromen.

Rob Vereijken
September 2023